

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 25 kwietnia 2024 r. *

Odesłanie prejudycjalne – art. 49 i 54 TFUE – Swoboda przedsiębiorczości – Spółka z siedzibą w jednym państwie członkowskim, ale prowadząca działalność w innym państwie członkowskim – Organizacja spółki i zarządzanie nią – Uregulowanie krajowe przewidujące stosowanie prawa państwa członkowskiego, w którym spółka prowadzi działalność – Ograniczenie swobody przedsiębiorczości – Względy uzasadniające – Ochrona interesów wierzycieli, współników mniejszościowych i pracowników – Zwalczanie praktyk stanowiących nadużycie i sztucznych konstrukcji – Proporcjonalność

W sprawie C-276/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Corte suprema di cassazione (sąd kasacyjny, Włochy) postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 kwietnia 2022 r., w postępowaniu:

Edil Work 2 Srl,

S.T. Srl

przeciwko

STE Sàrl,

przy udziale:

CM,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Jürimäe (sprawozdawczyni), prezes izby, L. Bay Larsen, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, N. Piçarra, N. Jääskinen i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: L. Medina,

sekretarz: M. Krausenböck, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 lipca 2023 r.,

* Język postępowania: włoski.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Edil Work 2 Srl i S.T. Srl – R. Vaccarella, avvocato,
- w imieniu STE Sàrl – A. Pontecorvo i P. Sammarco, avvocati,
- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierał F. Meloncelli, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej – G. Braun, L. Malferrari i M. Mataija, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 października 2023 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 49 i 54 TFUE.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Edil Work 2 Srl i S.T. Srl a STE Sàrl w przedmiocie zgodności z prawem przeniesienia własności kompleksu nieruchomości o nazwie Castello di Tor Crescenza (zwanego dalej „zamkiem”) na rzecz dwóch pierwszych spółek.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121 z dnia 27 listopada 2019 r. zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do transgranicznego przekształcania, łączenia i podziału spółek (Dz.U. 2019, L 321, s. 1) stanowi:

„Swoboda przedsiębiorczości jest jedną z podstawowych zasad prawa Unii. Zgodnie z art. 49 akapit drugi [TFUE] w związku z art. 54 [TFUE] swoboda przedsiębiorczości – w odniesieniu do spółek – obejmuje w szczególności zakładanie tych spółek i zarządzanie nimi na warunkach określonych w prawie państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba spółki. Zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej swoboda przedsiębiorczości obejmuje prawo spółki utworzonej zgodnie z ustawodawstwem jednego z państw członkowskich do przekształcenia się w spółkę lub przedsiębiorstwo podlegając[e] prawu innego państwa członkowskiego, o ile spełnione są warunki przewidziane w ustawodawstwie tego innego państwa członkowskiego, a w szczególności spełnione są warunki ustanowione przez to ostatnie państwo w celu ustalenia powiązania spółki lub przedsiębiorstwa z jego krajowym porządkiem prawnym”.

Prawo włoskie

4 Artykuł 25 legge n. 218 – Riforma del sistema italiano di diritto internazionale privato (ustawy nr 218 w sprawie reformy włoskiego systemu prawa prywatnego międzynarodowego) z dnia 31 maja 1995 r. (GURI nr 128 z dnia 3 czerwca 1995 r., s. 1, zwanej dalej „ustawą nr 218/1995”) przewiduje:

„1. Spółki, stowarzyszenia, fundacje i wszelkie inne podmioty publiczne lub prywatne, nawet jeśli nie mają charakteru stowarzyszenia, podlegają prawu państwa, na którego terytorium miał miejsce proces ich utworzenia. Prawo włoskie ma jednak zastosowanie, jeśli siedziba zarządu znajduje się we Włoszech lub jeśli główny przedmiot działalności tych podmiotów znajduje się we Włoszech.

2. Prawo, któremu podlega dany podmiot, reguluje w szczególności:

- a) charakter prawny;
- b) nazwę lub firmę spółki;
- c) utworzenie, przekształcenie i rozwiązanie;
- d) zdolność do czynności prawnych;
- e) utworzenie, uprawnienia i zasady działania organów;
- f) reprezentację podmiotu;
- g) zasady nabycia i utraty statusu wspólnika lub członka oraz prawa i obowiązki związane z tym statusem;
- h) odpowiedzialność za zobowiązania podmiotu;
- i) konsekwencje naruszenia prawa lub aktu założycielskiego.

3. Przeniesienie siedziby statutowej do innego państwa oraz połączenie podmiotów mających siedzibę w różnych państwach są skuteczne tylko wtedy, gdy zostały dokonane zgodnie z prawem tych państw”.

5 Artykuł 2381 akapit drugi Codice civile (kodeksu cywilnego) ma następujące brzmienie:

„Jeżeli statut spółki lub walne zgromadzenie na to zezwalają, zarząd może przekazać swoje uprawnienia komitetowi zarządzającemu złożonemu z niektórych jego członków lub jednemu lub większej liczbie jego członków”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 6 Zamek położony w okolicach Rzymu (Włochy), stanowił jedyny składnik majątku Agricola Torrescena Srl, spółki, której działalność polegała na zarządzaniu tą nieruchomością. W 2004 r. spółka ta najpierw zmieniła swoją nazwę, stając się spółką STA Srl, a następnie przeniosła swoją siedzibę do Luksemburga, gdzie przekształciła się w spółkę luksemburską, STE, przy czym nadal prowadziła działalność w zamku.
- 7 W 2010 r. na nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu STE, które odbyło się w Luksemburgu, S.B. została powołana na stanowisko jedynego członka zarządu. Przy tej okazji S.B. udzieliła F.F., który nie był ani akcjonariuszem, ani członkiem zarządu STE, pełnomocnictwa ogólnego i upoważniła go do wykonywania „wszelkich niezbędnych czynności i transakcji, bez wyjątków i wyłączeń, w granicach przedmiotu działalności spółki” (zwane dalej „spornym udzieleniem pełnomocnictwa”).
- 8 W 2012 r. F.F., działając w imieniu i na rachunek STE, przeniósł własność zamku na spółkę S.T., która następnie przeniosła ją na spółkę Edil Work 2. W 2013 r. STE wytoczyła powództwo przed Tribunale di Roma (sądem w Rzymie, Włochy) przeciwko spółkom S.T. i Edil Work 2, wnosząc o stwierdzenie nieważności obu czynności przeniesienia własności zamku ze względu na to, że na podstawie prawa włoskiego „sporne udzielenie pełnomocnictwa” było niezgodne z prawem.
- 9 Uznawszy to udzielenie pełnomocnictwa za zgodne z prawem, Tribunale di Roma (sąd w Rzymie) oddalił powództwo. Ze względu na to, że Corte d'appello di Roma (sąd apelacyjny w Rzymie, Włochy) uchylił wyrok wspomnianego sądu, spółki Edil Work 2 i S.T. wniosły skargę kasacyjną do Corte suprema di cassazione (sądu kasacyjnego, Włochy), który jest sądem odsyłającym.
- 10 Sąd ten zauważa, że z art. 25 ust. 3 ustawy nr 218/1995 wynika, iż prawo włoskie zezwala na przekształcenie spółek włoskich w spółki zagraniczne dokonane w drodze przeniesienia siedziby do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przeniesienie to jest ważne zarówno w państwie członkowskim pochodzenia, jak i w państwie członkowskim, do którego przeniesiono siedzibę.
- 11 Jednakże zdaniem sądu odsyłającego powstaje pytanie, czy utworzenie STE jako spółki luksemburskiej oznacza, że czynności zarządcze tej spółki, która zachowała miejsce prowadzenia działalności we Włoszech, podlegają prawu luksemburskiemu.
- 12 W tym względzie sąd ten zauważa, po pierwsze, że ogólnym kryterium pozwalającym na ustalenie prawa właściwego dla spornego udzielenia pełnomocnictwa jest, w rozumieniu art. 25 ust. 1 ustawy nr 218/1995, kryterium miejsca, w którym spółka została utworzona.
- 13 Zgodnie zaś ze zdaniem drugim tego przepisu prawo włoskie ma zastosowanie do spółek, których „główny przedmiot działalności” znajduje się we Włoszech. Ponieważ miejsce prowadzenia działalności STE, czyli zamek, który jest jej jedynym składnikiem majątku, znajduje się we Włoszech, prawem właściwym dla przyznania spornego udzielenia pełnomocnictwa jest prawo włoskie.
- 14 Zgodnie z art. 2381 akapit drugi kodeksu cywilnego zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może przekazać swoje uprawnienia jedynie członkom tego zarządu. Tym samym udzielenie pełnomocnictwa osobie trzeciej w stosunku do spółki jest niezgodne z prawem.

- 15 Sąd odsyłający zauważa, po drugie, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału swoboda przedsiębiorczości obejmuje prawo spółki utworzonej zgodnie z ustawodawstwem jednego z państw członkowskich do przekształcenia się w spółkę podlegającą prawu innego państwa członkowskiego, o ile spełnione są warunki przewidziane w ustawodawstwie tego innego państwa członkowskiego, a w szczególności spełnione jest ustanowione przez to państwo kryterium powiązania. Wynika z tego, że okoliczność, że przenoszona jest jedynie siedziba statutowa, a nie zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności, sama w sobie nie wyklucza możliwości stosowania swobody przedsiębiorczości na podstawie art. 49 TFUE.
- 16 Ponadto zgodnie z tym przepisem swoboda przedsiębiorczości obejmuje nie tylko zakładanie przedsiębiorstw, ale również „zarządzanie przedsiębiorstwami”. Zgodnie z motywem 2 dyrektywy 2019/2121 działalność w zakresie zarządzania powinna odbywać się na warunkach określonych w prawie państwa członkowskiego siedziby, czyli w tym przypadku Wielkiego Księstwa Luksemburga.
- 17 W tych okolicznościach Corte suprema di cassazione (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 49 i 54 [TFUE] stoją na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie, w którym spółka (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) została pierwotnie utworzona, stosowało do niej przepisy prawa krajowego dotyczące organizacji spółki i zarządzania nią, w przypadku gdy spółka ta, po przeniesieniu siedziby i ponownym jej utworzeniu zgodnie z prawem państwa członkowskiego, na terytorium którego przeniesiono siedzibę, zachowuje miejsce prowadzenia swojej działalności w państwie członkowskim pochodzenia, a dana czynność zarządu wpływa w sposób decydujący na działalność spółki?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 18 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W związku z tym Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania. W tym celu Trybunał może wyprowadzić z całości informacji przedstawionych przez sąd odsyłający, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, elementy prawa Unii, które wymagają wykładni w świetle przedmiotu sporu w postępowaniu głównym [wyrok z dnia 16 lutego 2023 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Dziecko nieurodzone w chwili składania wniosku o azyl), C-745/21, EU:C:2023:113, pkt 43].
- 19 W niniejszej sprawie sąd odsyłający zwraca się do Trybunału z pytaniem, czy art. 49 i 54 TFUE stoją na przeszkodzie temu, by czynności zarządu spółki znajdującej się w sytuacji STE podlegały prawu włoskiemu, powołując się na okoliczność, że spółka ta została utworzona jako spółka państwa członkowskiego, a mianowicie Republiki Włoskiej, a następnie przeniosła swoją siedzibę i została utworzona zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego, a mianowicie Wielkiego Księstwa Luksemburga, zachowując jednocześnie miejsce prowadzenia działalności w pierwszym państwie członkowskim.

- 20 Tymczasem z informacji, którymi dysponuje Trybunał, których sprawdzenie należy do sądu odsyłającego, wynika że przy rzeczonym przeniesieniu siedziby i przekształceniu w spółkę nie zostało nałożone żadne ograniczenie.
- 21 Ponieważ przeniesienie siedziby i przekształcenie włoskiej spółki STA na spółkę luksemburską STE nie stanowi okoliczności istotnej dla udzielenia odpowiedzi na pytanie zadane przez sąd odsyłający, należy przeformułować pytanie prejudycjalne w ten sposób, że sąd ten zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 49 i 54 TFUE stoją na przeszkodzie ustawodawstwu danego państwa członkowskiego, które przewiduje w sposób ogólny stosowanie swojego prawa krajowego do czynności zarządu spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, lecz prowadzącej główną część działalności w pierwszym państwie członkowskim.
- 22 W tym względzie należy w pierwszej kolejności ustalić, czy sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym jest objęta swobodą przedsiębiorczości.
- 23 Artykuł 49 TFUE w związku z art. 54 TFUE zapewniają swobodę przedsiębiorczości spółkom założonym zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego i mającym swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz Unii Europejskiej (wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 32).
- 24 Zgodnie z art. 49 akapit drugi TFUE w związku z art. 54 TFUE swoboda przedsiębiorczości – w odniesieniu do spółek, o których mowa w tym drugim postanowieniu – obejmuje w szczególności zakładanie tych spółek i zarządzanie nimi na warunkach określonych przez ustawodawstwo przyjmującego państwa członkowskiego dla własnych spółek (wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 33).
- 25 Ponadto spółki te posiadają prawo prowadzenia działalności w innym państwie członkowskim, przy czym lokalizacja ich statutowej siedziby, zarządu lub głównego przedsiębiorstwa służy, podobnie jak obywatelstwo osób fizycznych, do ustalenia ich łącznika z porządkiem prawnym państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 5 listopada 2002 r., Überseering, C-208/00, EU:C:2002:632, pkt 57).
- 26 Wobec braku ujednoczenia tej kwestii w prawie Unii określenie kryterium powiązania determinującego prawo właściwe dla spółki, zgodnie z art. 54 TFUE, należy do zakresu kompetencji każdego państwa członkowskiego, przy czym rzeczony postanowienie przyjmuje, że statutowa siedziba, zarząd i główne przedsiębiorstwo mają równorzędny status jako kryteria powiązania (wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 34).
- 27 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, po pierwsze, że spółka STE została utworzona w 2004 r. jako spółka luksemburska, po drugie, że spółka ta ma siedzibę statutową w Luksemburgu, a po trzecie, że prowadzi główną część swojej działalności w innym państwie członkowskim, a mianowicie w Republice Włoskiej.
- 28 W świetle orzecznictwa zawartego w pkt 23–26 niniejszego wyroku należy uznać, że sytuacja tej spółki, a w szczególności czynności zarządu, które podejmuje ona w związku z działalnością prowadzoną we Włoszech, wchodzi w zakres swobody przedsiębiorczości.

- 29 W tych okolicznościach należy ustalić, w drugiej kolejności, czy ustawodawstwo danego państwa członkowskiego, które przewiduje stosowanie swojego prawa krajowego do czynności zarządu spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim z tego względu, że spółka ta prowadzi główną część swojej działalności w pierwszym państwie członkowskim, stanowi ograniczenie swobody przedsiębiorczości.
- 30 Za ograniczenia swobody przedsiębiorczości należy również uznać wszelkie przepisy, które uniemożliwiają, utrudniają lub czynią mniej atrakcyjnym wykonywanie tej swobody (wyroki: z dnia 5 października 2004 r., CaixaBank France, C-442/02, EU:C:2004:586, pkt 11; z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 46).
- 31 Tymczasem należy zauważyć, że uregulowanie danego państwa członkowskiego przewidujące, iż spółki z siedzibą w innym państwie członkowskim, które wykonują główną część swojej działalności w pierwszym państwie członkowskim, powinny w ramach dokonywania swoich czynności zarządu przestrzegać, poza obowiązkami wynikającymi w stosownym przypadku z prawa ich przyjmującego państwa członkowskiego, prawa pierwszego państwa członkowskiego, mogłoby utrudniać zarządzanie takimi spółkami, ponieważ mogłoby ono zobowiązywać je do zastosowania się do wymogów nałożonych przez te dwa zbiory przepisów.
- 32 Wynika z tego, że takie uregulowanie może uczynić mniej atrakcyjnym korzystanie ze swobody przedsiębiorczości i w konsekwencji stanowi przeszkodę w wykonywaniu rzeczowej swobody.
- 33 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że spółka STE jest spółką prawa luksemburskiego, której siedziba statutowa znajduje się w Luksemburgu. Jednakże z postanowienia odsyłającego wynika również, że w odniesieniu do jej czynności zarządu stosowanie art. 25 ust. 1 zdanie drugie ustawy nr 218/1995 powoduje, że spółka ta podlega prawu włoskiemu z tego tylko powodu, że prowadzi ona główną część swojej działalności we Włoszech.
- 34 W tych okolicznościach spółka znajdująca się w sytuacji STE mogłaby podlegać w sposób kumulatywny zarówno prawu luksemburskiemu, jak i prawu włoskiemu. Tymczasem takie kumulatywne stosowanie prawa dwóch państw członkowskich może utrudniać zarządzanie tą spółką.
- 35 Należy zatem zbadać w trzeciej kolejności, czy ograniczenie swobody przedsiębiorczości wynikające z uregulowania takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym może być jednak uzasadnione.
- 36 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że ograniczenie swobody przedsiębiorczości może być dopuszczalne jedynie wtedy, gdy jest uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego. Powinno ono ponadto być odpowiednie dla zagwarantowania realizacji danego celu i nie wykraczać poza to, co jest niezbędne dla jego osiągnięcia (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 grudnia 2005 r., Marks & Spencer, C-446/03, EU:C:2005:763, pkt 35; z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 52).
- 37 W tym względzie należy na wstępie zauważyć, że sąd odsyłający nie wskazuje powodów, które uzasadniałyby ograniczenie swobody przedsiębiorczości wynikające z zastosowania art. 25 ust. 1 zdanie drugie ustawy 218/1995 w odniesieniu do czynności zarządu spółki prawidłowo utworzonej na mocy prawa innego państwa członkowskiego i prowadzącej główną część jej działalności na terytorium Włoch. Takie wskazania nie wynikają również z brzmienia tego przepisu ani z brzmienia art. 2381 kodeksu cywilnego.

- 38 Z pism rządu włoskiego wynika natomiast, po pierwsze, że rozpatrywane ograniczenie swobody przedsiębiorczości jest uzasadnione celem ochrony akcjonariuszy, wierzycieli, pracowników i osób trzecich.
- 39 W tym względzie należy przypomnieć, że ochrona interesów wierzycieli, wspólników mniejszościowych i pracowników zalicza się do nadrzędnych względów interesu ogólnego uznawanych przez Trybunał (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 Tym samym art. 49 i 54 TFUE co do zasady nie stoją na przeszkodzie środkom państwa członkowskiego mającym na celu zapewnienie, aby interesy wierzycieli, akcjonariuszy mniejszościowych i pracowników spółki, która została utworzona zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego, ale która prowadzi główną część swojej działalności na terytorium krajowym, nie zostały nadmiernie naruszone.
- 41 Niemniej jednak, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przywołanym w pkt 36 niniejszego wyroku, rozpatrywane w postępowaniu głównym ograniczenie musi być odpowiednie dla zagwarantowania realizacji celu ochrony interesów wierzycieli, wspólników mniejszościowych i pracowników oraz nie wykraczać poza to, co jest niezbędne dla jego osiągnięcia.
- 42 Tymczasem, gdyby art. 25 ust. 1 zdanie drugie ustawy nr 218/1995 należało interpretować w ten sposób, że oznacza on, iż każda czynność zarządu spółki prawidłowo utworzonej zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego, lecz wykonującej główną część jej działalności we Włoszech, powinna podlegać ustawodawstwu włoskiemu, nie byłoby możliwe zbadanie istnienia w konkretnym przypadku ryzyka naruszenia interesów wierzycieli, akcjonariuszy mniejszościowych lub pracowników. Należy bowiem wyjaśnić, że takie ryzyko może zależeć w szczególności od rodzaju przyjętego aktu i różnić się w zależności od kapitału danej spółki. Ponadto ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym dana spółka została utworzona, mogło uwzględnić wyżej wymienione interesy, co stanowi okoliczność, której automatyczne stosowanie ustawodawstwa włoskiego nie pozwala na wzięcie pod uwagę.
- 43 W tych okolicznościach uregulowanie krajowe takie jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym wykracza poza to, co jest niezbędne dla ochrony interesów wskazanych w pkt 39 niniejszego wyroku.
- 44 Po drugie, rząd włoski podnosi, że uregulowanie krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym ma na celu zwalczanie praktyk stanowiących nadużycie, stojąc na przeszkodzie zachowaniom polegającym na tworzeniu czysto sztucznych, oderwanych od realiów gospodarczych, struktur.
- 45 W tym względzie należy przypomnieć, że prawdą jest, iż państwa członkowskie mają możliwość podjęcia stosownych środków do zapobiegania oszustwom lub ich ścigania (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 marca 1999 r., Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, pkt 38; z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 61).
- 46 Ponadto zwalczanie unikania opodatkowania i oszustw podatkowych może uzasadniać ograniczenie swobody przedsiębiorczości przewidziane w art. 49 TFUE, o ile swoistym celem takiego ograniczenia jest zapobieganie praktykom polegającym na tworzeniu czysto sztucznych konstrukcji, niemających żadnego związku z rzeczywistością gospodarczą, w celu unikania podatków, które zwykle są należne od zysków z działalności wykonywanej na terytorium

- krajowym (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 września 2006 r., Cadbury Schweppes i Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, pkt 55; a także z dnia 20 stycznia 2021 r., Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, pkt 49).
- 47 Jednakże Trybunał orzekł, po pierwsze, że ustanowienie statutowej lub rzeczywistej siedziby spółki w zgodzie z ustawodawstwem państwa członkowskiego w celu korzystania z korzystniejszych przepisów samo w sobie nie stanowi nadużycia (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 marca 1999 r., Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, pkt 27; z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 40).
- 48 Po drugie, sama okoliczność, że spółka, która ma siedzibę w jednym państwie członkowskim, wykonuje główną część swojej działalności w innym państwie członkowskim, nie może uzasadniać ogólnego domniemania oszustwa i usprawiedliwiać środka naruszającego wykonywanie jednej ze swobód podstawowych zagwarantowanych przez traktat (zob. analogicznie wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 63).
- 49 Tymczasem, gdyby w niniejszej sprawie uregulowanie będące przedmiotem postępowania głównego należało interpretować w ten sposób, że wymaga ono systematycznego stosowania prawa włoskiego do każdej czynności zarządu spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, lecz prowadzącej główną część jej działalności we Włoszech, prowadziłoby to do ustanowienia domniemania, zgodnie z którym zachowania takiej spółki stanowią nadużycie. W świetle rozważań przedstawionych w pkt 47 i 48 niniejszego wyroku takie uregulowanie byłoby nieproporcjonalne (zob. analogicznie wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 64).
- 50 W tych okolicznościach na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 49 i 54 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu danego państwa członkowskiego, które przewiduje w sposób ogólny stosowanie swojego prawa krajowego do czynności zarządu spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, lecz prowadzącej główną część jej działalności w pierwszym państwie członkowskim.

W przedmiocie kosztów

- 51 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 49 i 54 TFUE

należy interpretować w ten sposób, że:

stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu danego państwa członkowskiego, które przewiduje w sposób ogólny stosowanie swojego prawa krajowego do czynności zarządu spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, lecz prowadzącej główną część jej działalności w pierwszym państwie członkowskim.

Podpisy